

Deze tekst is de vertaling van de Nederlandse tekst 'Waarom krijg ik wel of geen antibiotica?' van Thuisarts.nl

ጸረ-ነፍሳት ንምንታይ ይወሃቡኒ ወይ ኣይወሃቡኒን?

ብሓጺሩ

- ጸረ-ነፍሳት ብባክተርያ ንዝሰዕብ ነጅሪ ዝፍውሱ መጽሃሊታት እዮም።
- ጸረ-ነፍሳት ብቫይረስ ንዝሰዕብ ነጅሪ ኣይሕግዱን እዮም።
- ጸረ-ነፍሳት ጎጆናዊ ሳዕቤናት ከኸትሉ ይኸክሉ እዮም፤ ከምበዓል ዕግርግር ምባልን ቀይሕ ዕንፍሩር ቆርበትን።
- ጸረ-ነፍሳት ብኸምቲ ኣብ ናይ ሓኪም ትእዛዝ ወረቆት ዝተጠቐሰ ኣገባብ ውሰዱዎም።
- ዝያዳ እንተሓሚምኩም ወይ ንልዕሊ 3 መዓልቲታት ረስኒ ምስዝህልወኩም ናብ ሓኪምኩም ደውሉ።
- ጸረ-ነፍሳት ኣዝዮ ብዙሕ ግዜ እንተተወሲዱም፤ እቶም ጸረ-ነፍሳት ነቲ ባክተርያ ዘይስምዖ ክገብርዎ ይኸክሉ እዮም። እዚ ተጻዋርነት ተባሂሎ ይጽዋዕ።

ጸረ-ነፍሳት እንታይ እዮም?

ጸረ-ነፍሳት ብባክተርያ ንዝሰዕብ ነጅሪ ብጽቡቕ ንምፍዋስ ዝሕግዱ መጽሃሊታት እዮም። ጸረ-ነፍሳት ንኹሎም ዓይነት ነጅሪታት ንምፍዋስ ግን ኣይሰርሑን እዮም።

ዝተፈላለዩ ዓይነታት ነጅሪታት ኣለዉ፡

- እቶም ዝበዝሑ ነጅሪታት ብቫይረስ ዝሰዕቡ እዮም፤ ከምበዓል ሰዓል ወይ ፖንጉፋዕ።
- ገሊኦም ነጅሪታት ብባክተርያ ዝሰዕቡ እዮም፤ ከምበዓል ነጅሪ ሳንቡእ፣ ነጅሪ ፍሕኛ ወይ ገሊኦም ብጽታዊ ርክብ ዝመሓላለፉ ሕማማት።
- ሓዲ ሓዲ ግዜ ነጅሪ ብቫይረስ ይጅምር፤ ብጽሕራኡ ጽማጸኒቲ ባክተርያ ይውሰኹ። እዚ ንኣብነት ኣብ ነጅሪታት ናይ ጎረሮ፣ ሳንቡእ፣ እዝኒ ወይ ዓይኒ ከጋጥም ይኸክል። እንተጽኣ ባክተርያ እውን ተወሲኹም ኣቲ ነጅሪ ዝበኣሰ ይኸውን። ስለዚ መብዛሕትኦ እዋን ኣቲ ረስኒ ዝለዓለ ይኸውን። ወይ ኣቲ ረስኒ ጽሕፊ ሒደት መዓልቲታት ብዘይ ረስኒ እደገና ይምለስ።

ጎጆኣታት ናይ ጸረ-ነፍሳት

ጸረ-ነፍሳት ብባክተርያ ንዝሰዕብ ነጅሪ ጽቡቕ ይሰርሑ እዮም።
ነቶም ባክተርያ ይቐትልዎም ወይ ንኸይባዝሑ ደው ያብልዎም።

ጸረ-ነፍሳት ከምበዓል ሰዓል ወይ ፖንጉፋዕ ንዝኣመሰሉ ብቫይረስ ንዝሰዕብ ነጅሪ ኣይሰርሑን እዮም።
ስለዚ በዚ ምኽንያት ሓኪም ጸረ-ነፍሳት ኣይህቡን እዮም።

ብዙሓት ዝተፈላለዩ ዓይነታት ጸረ-ነፍሳት ኣለዉ። ንኣብነት ፐንሲሊን [penicilline]።
ነፍስወከፍ ዓይነት ጸረ-ነፍሳት ኣንጻር ካልኦት ባክተርያ ይሰርሑ።

ጎጆኣታት ናይ ጸረ-ነፍሳት

ጸረ-ነፍሳት ጎጆኣታት እውን ኣለዎም።

እዚኦም ዝሰዕቡ ጎጆኣታት ክህልዎም ይኸክል፡

- ጸረ-ነፍሳት ጎጆናዊ ሳዕቤናት ከኸትሉ ይኸክሉ እዮም፤ ከምበዓል
 - ዕግርግር ምባል ወይ ውጽኣት
 - ዘሳሕዩ ቀያሕቲ ዕንፍሩር ኣብ ቆርበት
- ጸረ-ነፍሳት ነቶም 'ጥዑያት' ባክተርያ እውን ይቐትልዎም እዮም
 - ሓዲ ጎጆኣት ናይ ጸረ-ነፍሳት፣ ኣንጻር እቶም ንዓና ብሓቂ ዘጅልዩና ባክተርያ እውን ዝሰርሑ ስለዘኾኑ እዮም። ንኣብነት ኣብ መዓናጡና ዝርከቡ መግቢ ንምሕቃቕ ዝሕግዱና ባክተርያ። ጸረ-ነፍሳት ነዚኦም 'ጥዑያት' ባክተርያ እውን ክቐትልዎም እንከለዉ፣ እቶም 'ጎጆኣቲ' ባክተርያ ሓዲ ሓዲ ግዜ ንኸባዝሑ ዕጅል ይረኽቡ እዮም።

• ባክተርያ ዘይስምዖ (ተጻጻፊ) ክኸውን ይኸእል እዩ

እንተኣጻጻፊ ጸረ-ነፍሳት ብዙሕ ግዜ ኣብ ጥቕሚ ውዒሎም፣ ባክተርያ ተጻጻፊነት ከጥርይ ይኸእል እዩ። ስለዚ እዞም ጸረ-ነፍሳት ደጋም ነዚ ባክተርያ ኣይስምዖምን እዮም። ብኸምዚ ዝኣመሰለ ዘይስምዖ ባክተርያ ነጵሪ ምስዘገገጥመኩም፣ እዞም ጸረ-ነፍሳት ደጋም ኣይሕግዝኩምን እዮም። በዚ ምክንያት ድማ ብኸቢድ ክትሓሙ ትኸእሉ ኢኹም። ሓጺ ሓጺ ግዜ ካልኦት ዓይነት ጸረ-ነፍሳት ገና ክሕግዙ ይኸእሉ እዮም።

እንተኣጻጻፊ ጸረ-ነፍሳት ዝጥቑም ኮይን፣ መዓስ ናብ ሓኪመይ ክኵውል ኣለኒ?

መብዛሕትኦ ግዜ ጸረ-ነፍሳት ኣብ ጥቕሚ ዝውዕሉ ንነዊሕ እዞን ዝጸንሑ ከበድቲ ጸገማት ጥዕና ንዘለዎም ነጵሪ ንምፍጥስ እዩ። ወይ ድሕሪ ምሓሾም ተመሊሶም ንዝመጽኡ ጸገማት ጥዕና።

ስለዚ 1 ወይ ዝያዳ ካብዞም ዝስዕቡ ጸገማት ጥዕና ምስዘገገጥመኩም ናብ ሓኪምኩም ደውሉ፡

- ቀጻሊ ሕማም ምስዝስምዓኩም። ንኣብነት፡ ሕጽረት ምስትንፋስ፣ ምብዕጋግ ወይ ጠቕላላ ምድካም።
- ረስኒ ንልዕሊ 3 መዓልቲታት ምስዝጸንሑ።
- ረስኒ ንሒደት መዓልቲታት ጠፊኡ ድሕሪ ምጽናሕ እንደገና ምስዝምለስ።
- ኣዝዩ ከቢድ ቃንዛ ምስዝህልወኩም። ንኣብነት፡ ቃንዛ ኣብ እዞን ምሸጎ፣ ቃንዛ ኣብ እዞን ምስትንፋስ ወይ ቃንዛ ኣብ ክሳድኩም።
- ቆርቦትኩም ኣዝዩ ጻዕዳ ወይ ሓሜኻሽታይ ምስዝኸውን።
- ኣብ ቆርቦትኩም ቀይሕ ዕንፍሩር ምስዝወጽኣኩም።
- ካልኦት ዘሻቆልኹም ጸገማት ጥዕና ምስዘገገጥመኹም።

ጎድናዊ ሳዕቢናት ናይ ጸረ-ነፍሳት ኣጋጢሙኩም ድዩ ወይ ጸረ-ነፍሳት ኣይሓገዙኩምን ድዩ? ስለዚ ናብ ሓኪምኩም እውን ደውሉ። ጸረ-ነፍሳት ምውሳኔ ባዕልኹም ደው ኣይተብልዎ። ኩሎ ግዜ መጀመርታ ምስ ሓኪምኩም ተመያዩ።

ብዛዕባ ጸረ-ነፍሳት ዝያዳ ሓበራታ?

ብዛዕባ ጸረ-ነፍሳት ዝያዳ ሓበራታ ኣብ RIVM (www.rivm.nl/antibioticaresistentie) ክትረኽቡ ትኸእሉ ኢኹም።

ኣብ www.apotheek.nl (www.apotheek.nl/zorg-van-de-apotheker/uw-apotheker-geeft-antwoord/antibiotica) ብዛዕባ መድሃኒታት ዝምልከት ዝያዳ ሓበራታ ክትረኽቡ ትኸእሉ ኢኹም። ብዛዕባ ኣጠቓቕማ መድሃኒትኩም ምስ ናትኩም ሓኪምን በዓል-ሞያ ቤት-መድሃኒትን ተዘራረቡ።

ይህን ኣኒሚሽን ኣውርድ (www.youtube.com/watch?v=2cg4Fy9ticw)